

ADVIES VAN DE HOGE RAAD VOOR VRIJWILLIGERS OP HET WETSVORSTEL VAN GOOL-DE MEYER BETREFFENDE DE RECHTEN VAN DE VRIJWILLIGERS (Doc.51/0455/001).

Vooreerst verheugt de Hoge Raad voor Vrijwilligers (H.R.V.) zich over de belangstelling, die met dit wetsvoorstel betoond wordt voor het vrijwilligerswerk. De Raad hoopt dat dit initiatief spoedig tot een goed einde zal gebracht worden zodat de vrijwilligers en de begunstigden van hun inzet in de beste voorwaarden hun engagement zouden kunnen waarmaken. De Raad herinnert aan de lange periode van beraad die de sectoren, betrokken bij het vrijwilligerswerk gehouden hebben om een statuut voor de vrijwilligers op te stellen.

In deze context past het voorstel, waarover wij advies uitbrengen, in de algemene filosofie van de verwachtingen, die de Raad reeds vroeger formuleerde. Nochtans zouden, volgens de Raad enkele punten kunnen aangepast worden aan de reële toestand van het vrijwilligerswerk in België. Deze elementen stellen wij hieronder voor :

De H.R.V. verwacht stellig dat hij ook zal betrokken worden bij de verdere verwerking van de tekst en zijn toepassingsbesluiten.

I. Toelichting.

De tekst geeft een duidelijke verklaring over een regeling inzake aansprakelijkheid en verzekering van vrijwilligers, de sociaal-en fiscaal rechterlijke behandeling van hun vergoedingen en de rechtszekerheid van uitkeringsgerechtigden, die zich als vrijwilligers wensen in te zetten.

Wij wensen drie aanvullende aspecten te onderlijnen.:

- 1) dit wetsvoorstel betreft de rechten van vrijwilligers. Wij menen dat een erkenning van de maatschappelijke en sociale waarde van het vrijwilligerswerk noodzakelijk is, evenals zijn functie in de maatschappij als vorm van participatie, solidariteit en pluralisme.

Deze erkenning kan wellicht niet opgenomen worden in dit wetsvoorstel, maar het Parlement zou een resolutie terzake kunnen goedkeuren.

- 2) In dit voorstel moet de terminologie in het frans.aangepast worden.

De H.R.V. stelt voor de termen “volontaires” en “volontariat”, te gebruiken zonder in de omgangstaal de termen “bénévoles et bénévolat” te bannen; deze termen laten in de franse taal nuancerings toe, die men niet terugvindt in andere talen.

Deze wijziging is gebaseerd op verschillende redenen :

- 1° Op juridisch vlak is het niet aangeraden twee termen te gebruiken zonder risico op misbruik van interpretatie in één of andere zin;
 - 2° het is niet coherent enerzijds een “Conseil Supérieur des Volontaires” te hebben en anderzijds een “Loi sur les droits des Bénévoles”;
 - 3° op Europees niveau wordt gevraagd om aan te sluiten bij het gebruik van deze term, die de twee begrippen dekt;
 - 4° de nuance situeert zich enkel op het niveau van eventuele vergoeding : de vrijwilliger mag vergoed worden, maar dit is niet noodzakelijk.
- 3) Ofschoon in het wetsvoorstel duidelijke definities staan voor vrijwilliger en organisatie (artikel 3) blijft nog de onduidelijke situatie bestaan voor een reeks activiteiten, die zich voordoen in de grijze zone tussen vrijwilligerswerk en semi-agorale arbeid. Dit probleem wordt vaak te beperkt benaderd vanuit het standpunt “vergoedingen” (artikels 10 en 11)
- Het wordt hoogdringend om voor deze problematiek aangepaste wettelijke maatregelen te treffen en ook een statuut van deze activiteiten en personen die ze verrichten uit te werken.
- De H.R.V. herinnert er trouwens aan dat hij intern een werkgroep opgericht heeft om voorstellen te formuleren in de juridische benadering van de vergoede vrijwillige inzet.

II Advies per hoofdstuk en artikel.

Hoofdstuk I – zonder wijziging.

Hoofdstuk II –
Artikel 3

- vormwijziging – 1 en lid 2

Aangezien het wetsvoorstel handelt over de rechten van de vrijwilliger, meent de H.R.V. dat het coherent is om eerst de “vrijwilliger” te definiëren en daarna de organisatie.

- lid 4 – verwijzend naar volgend Hoofdstuk III – artikel 4 – raden wij aan in artikel 3 zich te beperken tot het verklaren van het begrip “organisatienota” en in artikel 4 de inhoud te omschrijven. Ons commentaar op artikel 3, 4° van het wetsvoorstel geven wij dus in de volgende rubriek, artikel 4.

Hoofdstuk III.
Artikel 4

- Daar er meerdere manieren bestaan om de vrijwilliger te informeren over “de wederzijdse afspraken”, en daar deze de mogelijkheid bieden om zowel het principe van het recht van de vrijwilliger op informatie als de diversiteit van de activiteiten te

combineren, is het niet wenselijk de persoonlijke overhandiging van de organisatienota door de organisatie verplichtend te maken. Een andere formulering van de eerste zin van artikel 4 is dus wenselijk.

- Wat de inhoud van de organisatienota betreft, adviseert de H.R.V. ook te vermelden wat het sociaal project en de juridische entiteit van de vereniging zijn.
- Wat de afgesloten verzekeringen betreft, zou het ook betamen te vermelden welke risico's gedekt zijn.
- De formulering van punt d).van artikel 3, 4° lijkt weinig passend gezien de beperkte persoonlijke toepassing van dit wetsontwerp (zie ons commentaar 3 bij de toelichting en ons commentaar bij artikel 1 2) het zou beter zijn om veeleer de voorwaarden voor eventuele terugbetaling van aangegane kosten te vermelden dan de vergoedingen, die aan de vrijwilligers betaald worden.
- Het woord "dat" bij het begin van punt e) moet vervangen worden door "of", daar enkel de gevallen geïllustreerd worden, bij dewelke er werkelijk geheimen kunnen vernomen worden bij de uitvoering van de activiteiten.

Hoofdstuk IV

Artikel 5 –

- laatste lid van artikel schrappen.
- rechtvaardiging : de schikkingen van het burgerlijk wetboek betreffende de aansprakelijkheid bestaan en men kan er geen afstand van nemen : de risico's en de schade zijn deelbaar tussen alle vrijwilligers –leden van de feitelijke vereniging. Er is een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid. Daarbij bestaan er in talrijke feitelijke verenigingen documenten met vermelding van de verantwoordelijken van de vereniging(voorzitter, schatbewaarder....bv. de vakbonden zijn feitelijke verenigingen en zij hebben statuten, die duidelijk maken wie lid is van de vereniging). Bijgevolg zou het beter zijn de feitelijke verenigingen aan te bevelen dergelijke statuten op te maken, waarin vermeld wordt wie lid is en waarin de vrijwilligers als lid uitgesloten worden.

Hoofdstuk V

Artikel 6

- in tegenstelling tot de indiener en mede-ondertekenaars van het voorstel Van Gool stelt de H.R.V. dat een verzekeringsplicht onvoorwaardelijk moet gelden voor de vrijwilligersorganisaties met betrekking tot de burgerlijke aansprakelijkheid, zoals bepaald in Artikel 6 – §1, 1° en 2°.

- de indieners van het wetsvoorstel menen dat een verplichting financieel niet haalbaar is voor bepaalde organisaties, zoals losse verbanden, feitelijke verenigingen en sommige v.z.w.
- het risico is even groot voor elke organisatie; bij niet-verplichting zullen kleine organisaties minder geneigd zijn zich in te dekken en zullen zij uiteindelijk het slachtoffer zijn van het gemis aan dekking.

De H.R.V. bevestigt zijn verwachting dat de zwakkeren moeten gesteund worden door een aangepast subsidiebeleid en door het aanbieden van verzekeringspakketten op lokaal, provinciaal, sectoraal of gemeenschapsniveau.

Uiteraard pleit de H.R.V. ervoor dat boven deze minimale verplichting wat betreft de burgerlijke aansprakelijkheid, de organisaties, die over de financiële mogelijkheden beschikken ook de risico's zouden verzekeren voor :

- lichamelijke schade geleden door vrijwilligers bij ongevallen tijdens de uitvoering van het vrijwilligerswerk of op weg naar- en van de activiteiten.
- rechtsbijstand voor de onder de verplichte en niet verplichte genoemde risico's.
- Tenslotte zou het opportuun zijn een termijn – 12 maanden – te voorzien en er rekening mee te houden bij het vastleggen van de inwerking treden van de wet (zie ons voorstel van artikel 23) om toe te laten :
 - aan de verzekeringsmaatschappijen het aanbod van speciale en betaalbare polissen voor te bereiden;
 - aan de lokale, provinciale, regionale en gemeenschapsoverheden om een aangepaste subsidiëringpolitiek voor te bereiden;
 - in overleg tot voorbereiding van de uitvoeringsbesluiten te komen;
 - aan de verenigingen om zich te organiseren en aan te passen aan de verplichting van dit artikel 6.

Artikels 7 en 8 – ongewijzigd.

Hoofdstuk VI

Artikel 9 – ongewijzigd.

Hoofdstuk VII

Artikel 10

Om verschillende redenen (méér klaarheid, wijziging van de referenties in alinea 2, uitdrukkelijke uitsluiting van het toepassingsgebied van deze wet van de uitgaven, die door de vrijwilligers worden aangegaan in naam en voor rekening van hun organisatie, stelt de H.R.V. voor de tekst anders te formuleren (zie ons voorstel artikel 10).

Artikel 11 – ongewijzigd.

Artikel 12

Zie ons commentaar onder punt 3 van onze toelichting. Het is duidelijk dat een speciale wet onze voorkeur heeft. Indien in deze materie de wet bevoegdheden geeft aan de Koning, dan kunnen de uitvoeringsbesluiten slechts genomen worden na advies ingewonnen te hebben van de Hoge Raad voor Vrijwilligers.

Hoofdstuk VIII “Vrijwilligers en sociale uitkeringen”.

Wij stellen voor de titel “Uitkeringsgerechtigde vrijwilligers” te vervangen door “Vrijwilligers en sociale uitkeringen” in deze zin dat de titels van de eerste sectoren verwijzen naar personen en de titels van de laatste naar types van uitkeringen.

Artikel 13 tot en met 22 : ongewijzigd, behoudens het invoeren van een toevoegsel bij artikel 13 teneinde ook personen te voorzien, die reeds vrijwilligerswerk deden vooraleer zij toelagen ontvingen.

In 't algemeen wensen wij duidelijk te stellen dat :

- 1) het statuut van uitkeringsgerechtigde geen hinderpaal mag zijn voor de uitvoering van vrijwilligerswerk;
- 2) eventuele vergoedingen volgens de regeling in artikel 10 en 11 van dit wetsvoorstel mogelijk moeten zijn voor uitkeringsgerechtigden.

Hoofdstuk IX - Slotbepalingen.

Artikel 22 – ongewijzigd.

Artikel 23

Toevoegen na de woorden “opnieuw wijzigen, opheffen of aanvullen” na advies van de Hoge Raad voor Vrijwilligers.

Artikel 24

Om redenen, die wij uitgelegd hebben in ons commentaar op artikel 6, is het opportuun een periode van 12 maanden te voorzien i.p.v. 2 maanden om toe te laten de nodige voorbereidingen te nemen voor de in toepassing treden van de schikkingen van deze wet.

06.02.2004.